

**REDACTIA
și ADMINISTRATIJA:**
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICENSCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 396/1915.

Circular

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului greco-ort. român din Arad.

Dupăce la Dumineca Tomii din a. c., espiră al cincisprezecelea period din vieța noastră sinodală și astfel înceată mandatul deputațiilor sinodali aleși la 1912, precum și a celor aleși în decursul acestui period, urmează să se facă acum alegeri nouă de deputați la sinodul nostru eparhial pe al șasesprezecelea period de trei ani, adecă pe anii 1915, 1916 și 1917. Pentru efeptuirea acestor alegeri dispunem următoarele:

I. Cercurile electorale dinpreună cu comunele aparținătoare lor sunt următoarele:

1. *Cercul Aradului* cu 14 comune și anume: Arad, Arad-Gaiu, Batania, (cu filia Dombegi), Budapesta, Cianadul-maghiar, Cicir, Micălaca (cu filiile Fakert, Szentleányfalva și Ujpanát), Mândruloc (cu filia Glogovațiu), Nădlac, Pecica Română (cu filia Pecica-Maghiară), Sâmbăteni, Semlac, Șeitin, Tornia.

2. *Cercul Radnei* cu 37 comune și anume: Baia, Bătuța, Berzava, Căpruța, Cladova, Corbești, Conop, Cuiășiu, Cuvin, Dumbrăvița, Govoșdia, Ghioroc, Giulița, Groși, Halalișiu, Ilteu, Lupești, Milova, Minișiu, Monoroștia, Odvoș, Oberșia, Pauliș, Pernești, Petriș, Radna, Roșia, Seliște, Șoimoș, Slatina, Soroșag, Șovârșin, Timișești, Toc, Totvărădia, Troiaș și Vinești.

3. *Cercul Giula* cu 13 comune și anume: Birchîș, Chitighaz, Ciaba, Curtici, Giula-oraș-mic-român, Giula-oraș-mare-român, Giula-Varșand, Macia, Otlaca, Pil, Pusta-Medieș, Șiclău și Socodor.

4. *Cercul Chișineului* cu 12 comune și anume: Chișineu, Cinteiu, Erdeiș, Mișca, Nădab, Șimand, Sinteia, Apateu, Berechiu, Șepreuș, Talpoș și Vădaș.

5. *Cercul Șiria* cu 16 comune și anume: Agrîș, Arăneag, Cherechiu, Covăsinț, Comlăuș, Curtacher, Drauț, Dud, Gașa, Măderat, Musca, Pâncota, Sinitea, Șiria, Târnova și F.-Vârșand.

6. *Cercul Ienopolea* cu 11 comune și anume: Bocsig, Cermeiu, Ienopolea, Iermata, Monerău, Moroda, Răpsig, Seleușul-Cigherel, Șicula, Șomoscheș și Zărând.

7. *Cercul Buteni* cu 43 comune și anume: Aldești, Almăș, Berendia, Bârsa, Bonțești, Buteni, Bodești, Bohani, Cavna, Căcărău, Chisindia, Chertiș, Cil, Cociuba, Cuedi, Dezna, Dieci, Donceni, Govoșdia, Hodiș, Ignești, Iarcoș, Laz, Luguzeu, Miniad, Moneasa, Mustești, Nadalbești, Nadăș, Neagra, Păiușeni, Prăjești, Ramna, Revetiș, Roșia, B.-Șebeș, Selăgeni, Șilindia, Susani, Slatina, Tauț, Voivodeni și Vasoia,

8. *Cercul Hălmașului* cu 62 comune și anume: Aciua, Aciuța, Baldovini, Bănești, Basarabasa, Bodești, Brotuna, Brusturi, Budești, Căzânești, Ciuci, Ciungani, Cristești, Crocna, Dumbrava, Finiș (cu filia Valea-Mare), Gurahonț, Groși, Guravale, Hălmașiu, (cu filia Lescioara), Hălmașel, Holtmeziș, Honțisor, Ionești, Iosași, Iosășel (cu filia Baltele), Lazuri, Leasa, Leanț, Luncșoara, Măgulicea, Madrigesti, Mermesti, Ociu, Ocișor, Obârșia (cu filia Dobroți-Târnăvița), Pleșcuța, Prevaleni, Poiana, Poienar, Rîșculița, Rostoci, Saturău, Secaș, Sârbi, Steia, Strâmba, Soimuș-Buceava, Talagiu, Târnavă, Țarmure, Tisa, Țohești, Țomești, Tiulești, Valea-Mare, Vața-de-sus, Vața-de-jos, Voșdoci, Vidra, Zeldiș, Zimbru (cu filia Dulcele și Brusturești).

9. *Cercul Birchîș* cu 31 comune și anume: Bata, Bacamezeu, Birchîș, Bulza, Capolnaș, Căprioarea, Groși, Ostrov, Ohaba-sârbească, Pojoga, Sălciva, Spata, Țela, Valea-Mare, Vereșmort, Bara, Bunea, Cladova, Cutina, Dobrești, Dubești, Iersnic, Lăpușnic, Leucusești, Monoștur, Ohaba-lungă, Pădurani, Rădmănești, Rachita, Remetea-luncă și Topla.

10. *Cercul Chiseteului* cu 20 comune și anume: Babșa, Balințiu, Belințiu, Budințiu, Chiseteu, Coșteiul-Mare, Dragoești, Fădimac, Ficatar, Gruin (cu filia Perul), Hasiașiu, Ictar, Jabar, Ohaba-Forgaci, Paniova, Șușanovițiu, Șuștra, Teeșiu, Târgoviște și Topolovețiu.

11. *Cercul Lipova* cu 23 comune și anume: Belotințiu, Bruznic, Buzad, Chelmac, Chesințiu, Comiat, Chizdia, Cuveșdia, Dorgoș, Labașinț, Lalașinț, Lipova, Petriș, Șiștaroveț, Ususău, Zabalț, Brestovaț, Checheș, Crivobara, Dubochi-Nadăș, Hodoș, Secaș și Vizma.

12. *Cercul Vinga* cu 18 comune și anume: Bărăteaz, Bencecul-rom., Călacea, Chinezu, Fenlac, Hodomi Monoștor, Murani (cu filia Pischia), Seceani, Sucusigiu (cu filia Munar), Vinga (cu filia Dreispitz), Jadani, Alioș, Fibiș, Firighaz, Fiscuț, St.-Miclăușul-mic, Bodrogul-nou și vechiua (cu filiile Dealul-Vinga și Zaderlac).

13. *Cercul Timișorii* cu 24 comune și anume: Bazoș, Becicherecul-mic, Beregsău, Bucoveț, Cerneteaz,

Chișoda, Fabricul-St.-Gheorghe, Fabricul-St.-Ilie, Ghiroc, Herniacova, Șag, Ghiroda (cu filia Überland), Ianova, Izvin Medveș, Mehala, Moșnița, Maierile vechi, Parța, Pobda, Remetea Timișană, St.-Andrașiu, St.-Mihaiul-român, Utvin (cu filia Sacalhaza).

14. *Cercul Banat-Comloș* cu 17 comune și anume: B.-Comloș (cu filia Constanța), Beba-Veche, Ciana-dul-sârbesc, Checia-română, Chiș-Oroș, Dugosello (Ne-reu), Ecica-română, Iancahid (cu filia Clecu), Igrîș, Pesac, Pustiniș, Săn-Nicolaul-mare, Sarafola, Sarcea-rom., Toracul-mare, Toracul-mic și Vălcani.

II. Numele *comisarilor consistoriali*, denumiți conform §-ului 91 din Statutul-organic, se vede în dosul acestui circular sub A.) într'una cu cercurile electorale și locurile centrale de alegere, respective scrutinii.

III. Conducătorii oficiilor parohiale îngrijesc, ca sinoadele parohiale extraordinare pentru alegerea deputaților sinodali mireni să fie convocate atât în materie cât și în filii, cu 8 zile mai înainte de alegere (§-ul 9 din Statutul-Organic).

În comunele cu mai mulți preoți conducătorul oficiului parohial se îndatorează a comunica tuturor preoților din loc circularul de față, având aceia să subscrie luarea la cunoștință a celor dispuse prin acest circular.

IV. *Sinoadele parohiale extraordinare* pentru alegerea deputaților mireni se vor țineă pre-tutindenii *Duminică în 22 februarie (7 martie) a. c.*

Abatere dela această regulă se admite numai pentru preoții, cari au în administrare două parohii, încât nu ar pnteă deschide și constitui sinodul extraordinar electoral în amândouă comunele administrate de dânșii la terminul mai sus statorit, pentru care cas în comuna administrată provizor se va țineă sinodul extraordinar electoral în *Duminica proximă, adecă în 1/14 martie a. c.*, înțelegându-se dela sine că acest sinod și aici trebuie convocat cu 8 zile mai înainte.

V. *Scrutiniul* alegerilor deputaților sinodali mireni s'a statorit pe ziua de *8/21 martie a. c.*, la orele 10 înainte de amiază.

VI. *Preoțimea diecezană se îndatorează a respecta* cu totadinsul dispozițiunile Statutului-Organic, cari se refer la alegerile sinodale, precum și toate cele prescise în *Regulamentul pentru alegerile de deputați sinodali în eparhia Aradului*, distribuit de aici preoțimei diecezane prin hârtia Nr. 2746/1902.

Cu toate acestea mai indigetăm aci următoarele:

A) *Cu privire la alegerea deputaților din cler:*

1. Terminul pentru *alegerea deputaților din cler* s'a statorit pe joi, în *19 februarie (4 martie) a. c.*, la orele 10 înainte de amiază.

2. Despre *ziua de alegere* preoțimea se informează din foaia oficială și din acest circular.

3. *Drept de alegere* au toți preoții și diaconii gr.-or. români din respectivul cerc, ori sunt în funcțiune ori sunt în deficiență sau emeriți (§-ul 8 din Regulament).

4. Pentru a *compune colegiul electoral* se recere cel puțin o *terțialitate*, adecă una a treia parte a tuturor alegătorilor din cercul respectiv.

5. Absentarea numai în două cazuri este justificabilă și adecă: în caz de morb dovedit ori funcțiuni indispensabile în ziua de alegere. Este deci evident, că fiecare îndreptățit este și îndatorat a-și valida dreptul electoral și a da un bun exemplu și în această privință credincioșilor săi.

Aclamațiunea nu este permisă.

Protocolul luat în colegiul electoral să se subștearnă consistoriului cel mult în decurs de 3 zile dela alegere.

B) *Referitor la alegerea deputaților mireni:*

1. Pentru înlesnirea actului alegerii trimitem sub B) un exemplar de protocol pentru fiecare sinod electoral.

2. Sinoadele electorale se constituiesc sub conducerea preoțimei parohiale, iar președinți ad-hoc se pot alege și preoții.

3. Alegerea este publică, dar la cererea a 20 alegători îndreptățiți poate fi și secretă cu ședule.

4. Alegătorii din comunele filiale votează în comunele matre.

5. Preoțimea nu are drept să voteze în aceste sinoade electorale.

6. Aclamațiunea nu este permisă, precum nu este permis a vota unul în locul și în numele altuia prezent sau absent.

7. În protocol să se inducă apriat și cercet locul și ziua, ora începerii și a terminării cu votarea.

8. Numele candidatului, pe care votează alegătorii să se scrie întreg, corect și legibil, iar semnele dtto și „ „ nu sunt permise, voturile induse cu astfel de semne nu se vor considera.

9. Votarea, care are să se înceapă îndată după terminarea serviciului divin, să se continue până ce votează toți alegătorii prezenți îndreptățiți, iar după ce au votat cei prezenți să se mai aștepte $\frac{1}{2}$ oră, pentru a se putea prezenta și alți alegători îndreptățiți, și dacă în interval de $\frac{1}{2}$ oră nu se mai prezintă nici un

alegător, se încheie votarea expunându-se precis la protocol *ora încheierii*; apoi după încheierea votării și după sumisarea voturilor, enunțându-se rezultatul, protocolul să se subscrie de președinte, bărbații de încredere și de notar, iar dacă bărbații de încredere sau chiar numai unul dintre ei n'ar ști scrie, numele lor îl poate scrie și notarul, dar această împrejurare trebuie vădită prin aceea, că se va însemna apriat la protocol, *cine a scris pe cei neștiutori de scrisoare*.

10. Protocolul astfel încheiat (la caz de votare secretă împreună cu biletele de votare) să se pună sub covertă și *coverta să se sigileze cu două sigile* și anume cu sigilul oficiului parohial și cu sigilul președintelui sau al vre-unui bărbat de încredere, iar dacă nici unul dintre bărbații de încredere nu ar avea sigil, atunci să se sigileze în două locuri cu sigilul oficiului parohial. Sigilarea să se facă numai decât după terminarea actului de alegere în fața Sinodului parohial și anume să se facă sigilarea prin imprimarea (apăsarea) sigilului de ceară roșie, pe oștie sau tinctură, astfel și la așa loc, ca deschiderea cuvertei să nu se poată întâmpla fără spargerea sau vătămarea sigilului. Protocolul de alegere pus astfel în covertă sigilată cu două sigile să se adreseze concernentului comisar consistorial (*pe adresă să se pună*: Dela Sinodul parohial din comuna.....?), apoi să se predeie unuia dintre bărbații de încredere cu însărcinarea, ca pe ziua de scrutiniu satorită în punctul V. la orele 10 înainte de amiază să-l prezinte comisarului consistorial în locul central al scrutiniului. Dacă acest membru ar fi împedecat, este datorința oficiului parohial a îngrijii, ca protocolul să-l ducă la scrutiniu celalalt bărbat de încredere.

11. *Bărbatul* de încredere, care va primi protocolul pentru prezentare la scrutintu, să fie *expres îndatorat* a-l și prezentă în faptă comisarului consistorial în timpul și la locul destinat pentru scrutiniu și dacă ar ajunge mai înainte de ora fixată pentru sarutiniu, să nu se depărteze, ci să aștepte acolo sosirea comisarului, pentru că altcum voturile respectivului sinod rămân neconsiderate, lucrarea Sinodului parohial e iluzorie și călătoria bărbatului de încredere e zadarnică.

12. Conducătorul oficiului parohial este îndatorat să asiste la actul de alegere dela început și până la sfârșit. El are dreptul și datorința să facă atent Sinodul electoral, pe președintele ad-hoc al acestui Sinod și pe bărbații de încredere, dacă ar observa vre-o neregularitate în decursul alegerii și să lumineze

acești factori cu deamănuntul despre dispozițiunile în vigoare în chestiunea alegerii de deputați sinodali mireni.

Dacă cu toate odservările lui, factorii de sub întrebare ar perzistă în desconsiderarea dispozițiunilor în vigoare, referitoare la alegerea deputaților mireni sinodali, atunci conducătorul oficiului parohial are datorința, ca pe calea oficiului protopresbiteral concernent, prin raport amănunțit să încunoștințe despre aceasta Consistorul diecezan. Neîmplinirea acestor îndatoriri constituie pentru conducătorul oficiului parohial delict disciplinar.

Peste tot, toate persoanele, cari fac parte din cadrele constituțiunii noastre bisericești, săvârșesc delict disciplinar, dacă fie din neștiință, fie din rea voință, contribuesc la iregularități față de actul de alegere sau de scrutiniu al deputaților sinodali, și în măsura culpei lor vor avea să sufere pedepsele disciplinare staverite prin regulamentele în vigoare, care li-se vor dictă din partea forurilor competente.

Pentru lămurirea celor de mai sus aducem la cunoștința tuturor, că pentru delict de asemenea natură, săvârșite cu ocaziunea alegerilor sinodale în anul 1912, în două comune bisericești președinții ad-hoc ai alegerii (2 preoți), apoi notarii (2 învățători) și membrii de încredere ai sinoadelor parohiale respective au fost pedepsiți în mod simțitor, parte prin lipsire pe timp mai îndelungat dela dreptul activ și pasiv electoral, parte prin amen-de bănești considerabile.

VII. *Oficiile protopresbiterale și parohiale* sunt rezponzabile pentru comunicarea timpurie și efectuarea corectă a celor dispuse aci (§. 3. din Regulament), iar comisarii consistoriali sunt poțitiți a-și împlini misiunea lor în senzul celor indigetate mai sus.

Aducând acestea la cunoștința iubitului cler și popor, sfătuim și de astădată pe toți, ca la ezerciarea acestui drept al alegerii deputaților pentru sinodul eparhial să fie conduși de sentimente adevărat creștinești, alegând de deputați sinodali numai bărbați devotați cauzelor noastre bisericești, bărbați zeloși și apți de a concurge cu sfatul și înțelepciunea lor la regularea, consolidarea și prosperarea afacerilor bisericeii noastre naționale.

Ar ad, din ședința plenară a Consistorului gr.-or. român, ținută în 26 ianuarie (8 februarie) 1915.

Ioan J. Papp,
Episcopul Aradului.

A)

Conspectul

comisarilor consistoriali pentru alegerea deputaților la sinodul eparhial aradan pe periodul 1915—1917 în districtul consistorului din Arad.

Nr. curent	Nr. comunelor	Numele	Locul central de alegere și de scrutinii	Comisari consistoriali	
				Cercului	preoțești
I	14	Arad		Vasilie Beleş protopop, Arad.	Sava Raicu, director de bancă, Arad.
II	37	Radna		Procopiu Givulescu, protopop, Radna.	Dr. Cornel Iancu, avocat, Arad.
III	16	Șiria		Mihaiu Lucața, protopop, Șiria.	Dr. Iacob Hotăran, avocat, Șiria.
IV	13	Giula		Roman Ciorogariu, director seminarial Arad.	Dr. Cornel Ardelean, avocat, Chișineu.
V	12	Chișineu		Dr. Demetriu Barbu, protopop, Chișineu.	Dr. George Popovici, avocat, Chișineu.
VI	11	Boroșineu		Ioan Georgia, protopop, Boroșineu.	Vasile Goldiș, secretar consistorial, Arad.
VII	43	Buteni		Florian Roxin, protopop, Buteni.	Dr. Aurel Grozda, avocat, Buteni.
VIII	62	Hălmagiu		Cornel Lazar, protopop, Hălmagiu.	Petru Truția, avocat, Arad.
IX	24	Timișoara		Ioan Oprea, adm. protopop., Timișoara.	Emanuil Ungurian, avocat, Timișoara.
X	18	Vinga		Nicolae Crășmariu, paroh, Bărăteaz.	Dr. Cornel Crăciunescu, avocat, Timișoara.
XI	17	B.-Comloș		Mihaiu Păcățianu, protopop, B.-Comloș.	Dr. Nestor Oprean, avocat, Săn-Nicolaul-Mare.
XII	23	Lipova		Fabrițiu Manoilă, protopop, Lipova.	Dr. Alexandru Marta, avocat, Lipova.
XIII	20	Chisetău		Gerasim Sârbu, protopop, Belinț.	Dr. Aurel Cosma, avocat, Timișoara.
XIV	31	Birchiș		Terentie Petrovici, preot în Țela.	Petru Ionaș, secretar dominial, Arad.

Arad, 26 ianuarie (8 februarie) 1915.

Ioan J. Rapp, m. p.,
Episcopul Aradului.

Nr. 125
1915.

Pl.

Circulară

cătră toate oficiile protoprezbiterale și parohiale din districtul Consistorului greco-ort. român din Oradea-Mare.

Având în vedere, că la Dumineca Tomei din anul curent expiră al 15-lea period sinodal și astfel încheată mandatul deputaților sinodali aleși pe acest period, subsemnatul Consistor, conform §-lui 91 din Statutul-Organic și §-lui 2 din Regulamentul sinodal, ordonează alegeri noi de deputați sinodali pentru periodul următor de trei ani, care începe la Dumineca Tomii, în anul curent 1915 și va expiră la Dumineca Tomii în anul 1918.

Districtul acestui Consistor, conform §-lui 1 din Regulamentul sinodal, fiind împărțit în 6 cercuri electorale, fiecare cerc electoral are să aleagă câte un deputat clerical și câte doi deputați mireni.

Împărțirea acestor cercuri, cu numirea locurilor centrale, urmează astfel: a) **Cercul electoral Oradea-Mare** cu locul central **Oradea-mare**. b) **Cercul electoral Peșteș** cu locul central **Aleșd**. c) **Cercul electoral Tinca** cu locul central **Tinca**. d) **Cercul electoral Beliu** cu locul central **Ucuiș**. e) **Cercul electoral Beiuș** cu locul central **Beiuș**. f) **Cercul electoral Vașcou** cu locul central **Vașcou**.

Împărțirea cercurilor fiind întru toate congruentă cu protopopiatele organizate, la fiecare cerc electoral aparțin toate comunele bisericesti din respectivul protopresbiterat (vezi p. IV. din circulară).

I. Alegerea deputaților preoțesti.

1. Terminul pentru alegerea deputaților din cler se ficsează pe **Joi în 5/18 Martie a. c. dimineața la 10 ore**, în comuna centrală a fiecărui cerc electoral și în localul ce va designa comisarul consistorial.

2. Pentru conducerea actului de alegere se numesc următorii comisari consistoriali din cler: a) **Oradea-Mare: Andrei Horvath**, protopresbiter. b) **Peșteș: Alexandru Munteanu**, ppresbiter. c) **Tinca: Nicolae Rocsin**, ppresbiter. d) **Beliu: Petru Serbu**, ppresbiter. e) **Beiuș: Vasile Papp**, paroh în Topa de sus. f) **Vașcău: Vasile Nicoruța**, vicar protopopesic în Cusiș.

3. Alegătorii clericali din un cerc electoral se vor prezenta și adună în persoană, la termenul fixat pentru ținerea alegerii, la locul central, în localul designat pentru acest scop de comisarul consistorial, unde, sub prezidiul comisarului consistorial, vor forma colegiul electoral și vor îndeplini actul de alegere.

Pentru a se putea compune colegiul de alegere și a efectui alegerea, se cere cel puțin o terțialitate, adică una a treia parte a tuturor alegătorilor din cercul respectiv. — Decumva alegătorii dela ora perfiptă pentru deschidere în decurs de 4 ore nu s'ar adună în număr cerut pentru a putea forma colegiul electoral, alegerea se va amâna, iar comisarul consistorial va face numai decât arătare la Consistor. (Reg. § 7).

4. Alegători sunt toți preoții și diaconii gr.-or. români din cercul electoral respectiv, ori sunt în funcțiune, ori în deficiență sau emeriți.

Deputat clerical poate fi ales ori-care preot ori diacon din eparhia aradană, care are drept de alegere în aceasta eparhie. (Reg. §. 8).

5. Comisarul consistorial, la ora fixată, ocupând prezidiul mai înainte de toate va constată numărul și identitatea alegătorilor, după lista primită dela Consistor. După aceasta invită pe alegătorii prezenți, să se constituie în colegiul electoral, alegând din sânul lor doi bărbați de încredere și un notar, cari împreună cu comisarul formează biroul colegiului electoral. (Reg. §. 9).

6. După constituire, colegiul electoral va stabili modul de votare. — Votarea poate fi conform §. 91 lit. d) din Statutul-Organic, publică nominală, ori, la cererea unei terțialități a alegătorilor prezenți, secretă prin ședule. Aclamațiunea nu e permisă. (Reg. §. 10).

7. Dacă votarea va fi publică nominală sau secretă, comisarul consistorial după lista alegătorilor va chema cu numele, fiecare alegător spre a-și da votul său liber pentru o persoană din cler și respective, dacă votarea e secretă, pentru a pune în urmă câte o ședulă, pe care va fi scris numele candidatului pentru care votează respectivul alegător.

În caz de votare nominală publică, notarul colegiului, sub controla comisarului și a bărbaților de încredere, va induce în protocolul de alegere în prima rubrică numele votantului iar alăturiu acesteia, în rubrica a doua, numele candidatului, pentru care a votat respectivul așa precum acela se exprimă de alegătorul votant, întrebuițarea semnelor „ „ sau „detto“ în loc de nume nu e permisă; — iar în caz dacă votarea va fi secretă, va înscrie în protocol numai numele votizanților pe rând, după cum îi va chema comisarul și-și vor pune în urmă ședule de votare. (Reg. §. 11).

8. Dacă comisarul consistorial, în decursul alegerii sau votării află, că dânsul este luat în combinațiune de a fi ales de deputat în cercul respectiv, are datorința de a se retrage și a invita colegiul electoral a alege îndată un comisar substitut, pentru a continua conducerea actului de alegere. (Reg. §. 6).

9. Comisarul consistorial, de cumva în cercul respectiv, unde este numit, va avea drept de alegere, va putea vota la rândul său în ordul celorlalți alegători prezenți, — iar dacă nu are drept de alegere în acel cerc, nu poate vota.

Votarea se poate face numai în persoană, nu și prin subscriere ori prin corespondență.

După terminarea votării cu alegătorii prezenți, președintele-comisar va ficsă un termen de cel puțin $\frac{1}{2}$ oră pentru încheierea actului de alegere. Acei alegători, cari se vor prezenta succesive înainte de încheiere, își vor putea da încă votul, iar după încheiere nu se vor putea primi voturi. După expirarea termenului fixat pentru încheiere, nemai prezentându-se alți alegători, se va încheia votarea, fiind a se notă ora încheerii la protocol. (Reg. §. 11).

10. După încheierea actului de votare, biroul colegiului va număra voturile și respective în caz de votare secretă ședulele puse în urnă, comparând numărul lor cu al votanților; aflându-se aceste în ordine, va scrutină și constată rezultatul votării; acel candidat, care a întrunit majoritatea absolută a voturilor, se va proclama prin comisar de ales deputat clerical al cercului respectiv și se va prevedea cu litere credenționale. (Reg. §. 12).

11. Decumva după resumarea voturilor și constatarea rezultatului nu s'ar obține majoritatea absolută nici pentru un candidat, ci voturile ar fi împărțite, sau de cumva doi candidați ar fi întrunit majoritate egală de voturi, comisarul consistorial numai decât va ordona votare nouă restrânsă între cei doi candidați, cari au întrunit cele mai multe voturi și respective între aceia,

cari au întrunit egala majoritate a voturilor; aceasta votare este a se face tot ca mai înainte.

După terminarea votărei a doua, decumva rezultatul ar fi iarăși egală majoritate de voturi, între cei doi candidați, pentru cari s'a votat din nou, și dacă decumva voturile iar ar fi egale și unul dintre candidați nu ar renunța, în cazul acesta între cei doi candidați, cari au întrunit voturi egale, decide soartea; ceea ce se va și efectua de loc, în prezența colegiului electoral fiind a se înscrie aceasta în protocol sub punct special. (Reg. §. 13).

12. Despre actul și cursul alegerii se dresază un protocol în care se va induce locul și datul, precum și cercul, în care se ține alegerea, ora începerii și a încheierii actului de alegere, numele votanților și al candidatului, apoi rezultatul votării, precum și toate momentele principale și deliberațiunile colegiului, referitoare la actul de alegere. În caz de votare secretă ședulele de votare se vor pune în covertă și se vor sigila cu sigilul bisericeii sau al comisarului, ori cu al vreunuia din bărbații de încredere și apoi astfel se vor legă la protocol, trăgându-se și prin acele și prin protocol un fir de ață, ale căreia capete iarăși se vor sigila cu sigilul bisericeii din comuna centrală sau cu al comisarului, ori cu al vreunuia dintre bărbații de încredere. Protocolul de alegere după încheiere se va subscrie în prezența colegiului electoral de comisarul președinte, bărbații de încredere și de notarul colegiului.

Asemenea este a se pregăti și subscrie credenționalul, pentru deputatul ales, în care se va constată pe scurt, că respectivul, în cercul acela, unde s'a făcut alegerea, este ales și proclamat de deputat clerical sinodal pe un period nou de trei ani.

Credenționalul astfel compus, conform protocolului și subscris de comisar, bărbații de încredere și de notar, are a se înmănuă și respective a se trimite pe cale sigură alesului deputat, spre a se prezenta la proxima sesiune sinodală. Iară protocolul de alegere împreună cu anexele, comisarul le va înainta Consistorului în termin de 3 zile.

II. Alegerea deputaților mireni.

Pentru efectuarea alegerii deputaților mireni ordonăm următoarele:

Sinoadele parohiale electorale în singuratecele comune bisericești se vor întruni întoate curcurile de alegere în **Duminea din 15/28 Faur** ori în **Duminea din 22 Faur (7 Martie), a. c.**, prin urmare sinoadele electorale sunt a se convoca și publica cu 8 zile înainte, adică în Duminea din 8/21 Februarie ori în Duminea următoare din 15/28 Februarie a. c.

2. Terminul pentru întrunirea colegiului de scrutinii și pentru scrutinarea alegerii deputaților mireni se pune în toate curcurile pe **Joi, 5/18 Martie, a. c., dimineața la 10 ore** în comuna centrală și în localitatea designată de comisarul consistorial.

3. Pentru conducerea actului de scrutinii al alegerii deputaților mireni se numesc următorii comisari consistoriali: a) *Oradea-Mare: Dr. Ioan Buna*, avocat. b) *Peșteș: Ioan Gherlan* notar în F. Oșorheiu. c) *Tinca: Dr. Andreiu Ille*, avocat. d) *Beliu: Dr. Aurel Pinția*, avocat în Tinca. e) *Beiuș: Dr. Gavriil Cosma*, avocat. f) *Vaşcău: Alexandru Gavra*, notar în Buntești.

4. După primirea acestei circulare fiecare oficiu parohial conform §-lui 9 din Statutul-Organic va publica în biserică și va convoca cu 8 zile mai înainte, la termenele fixate mai sus, sinodul parohial extra-ordinar pentru alegerea a doi deputați sinodali mireni, invitând

pe calea aceasta pe toți membrii sinodului parohial a participa la sinodul extra-ordinar electoral, totodată va ceti în biserică circulara consistorială și va anunța, că în acel sinod extra-ordinar alte obiecte, afară de alegerea anunțată, nu se vor putea pertractă. (Reg. §. 15).

5. În ziua fixată și publicată pentru ținerea Sinodului electoral, preotul local înainte de Sinod va celebra în biserică, sfânta liturgie cu chemarea Duhului Sfânt conform §-lui 8 din Statutul-Organic. După finirea serviciului divin, preotul, ca președinte ordinar al Sinodului, prin o cuvântare acomodată va deschide Sinodul extra-ordinar electoral, va prezenta acelui Sinod lista alegătorilor respective a membrilor Sinodului parohial din aceeași comună parohială stabilită conform §-lui 5 din Regulamentul congresual pentru parohii, și va invita sinodul extra-ordinar să se constituie conform §-lui 91 lit. c) din Statutul-Organic. (Reg. §. 16).

6. Constituirea Sinodului extra-ordinar electoral, se va face astfel, că alegătorii prezenți își aleg din sânul lor un președinte, doi bărbați de încredere și un notar pentru dresarea protocolului; de sine înțelegându-se, că preotul ca președinte natural al Sinodului parohial poate fi ales și de președinte ori notar al Sinodului electoral. Preotul local, ca președinte al Sinodului ordinar dacă nu e ales, ca președinte al Sinodului extra-ordinar electoral, numai decât se retrage și cedează prezidiul președintelui nou ales pentru actul acesta. (Reg. §. 17).

7. După constituirea Sinodului extra-ordinar electoral, președintele va invita alegătorii a păși la actul alegerii și adică a începe votarea, care poate fi publică, nominală, sau la cererea 20 de alegători prezenți, — secretă prin ședule. — Aclamațiune nu este permisă. (Reg. §. 18).

8. La votare se admit toți membrii Sinodului parohial induși în lista alegătorilor, și aceia, cari întrunesc calitățile prevăzută în §-ul 6 din Statutul-Organic, — de cumva sunt prezenți, drept ce: votarea se poate face numai în persoană și nu prin substituire. — Preotul local nu are drept de votare în astfel de Sinod electoral.

Ales poate fi fiecare Român mirean gr.-or., fără considerare la domiciliul său dacă are drept de alegere undeva în ierarhia română gr.-or. și dacă are cerințele din §-ul 6 al Statutului-Organic, adică dacă este majorean, de sine stătător, nepătat și-și împlinește datorințele sale parohiale. (Reg. §. 19).

9. Ordinea de votare este astfel, că președintele, ori notarul Sinodului, după listă va chema cu numele pe alegător, ca să-și deie votul fiecare pentru doi candidați de deputați sinodali, sau în caz de votare secretă se pună în urnă câte o ședulă, pe care va fi scris numele candidaților, pentru care voiește a vota. Votarea are a se continua fără întrerupere și a se termina încă în aceeași zi. Notarul Sinodului electoral sub controlul președintelui și bărbaților de încredere, după ordinea votării, va induce în protocolul de alegere în prima rubrică numele votantului, iar alături a ceea, în a doua și a treia rubrică, numele întreg al acelor persoane pentru cari a votat respectivul votant alegător. — În loc de numele candidatului nu sunt permise a se scrie „detto“ ori alte semne, prin urnare voturile notate cu „detto“ ori alte semne nu se vor lua în considerațiune. La caz de votare secretă notarul va înscrie în protocol numai numele votanților, după cum își vor pune ședulele în urna de votare, iar ședulele de votare se vor alătura la protocol.

Votarea se continua cât timp se înfațșează ale-

gători îndreptățiți. Trecând $\frac{1}{2}$ de oră fără a se mai înfătoșă vre-un alegător nou votarea se închee. (Reg. §. 20).

10. După încheierea actului de votare, biroul Sinodului electoral, în prezența alegătorilor, va număra și sumiză voturile întrate, iar în caz de votare secretă, ședulele de votare comparându-le cu numele votanților, și aflându-le toate acestea în regulă, va constată și președintele va enunța rezultatul votării. (Reg. §. 21).

11. Despre actul și cursul alegerii se va lua protocol, în care sunt a se induce toate momentele principale ale actului de alegere adică: locul (comuna) și ziua fînării Sinodului electoral, numirea cercului, pentru care s'a făcut alegerea, publicarea și convocarea, deschiderea și constituirea acelu Sinod electoral, numele votanților și acelor persoane, pentru cari au votat singuraticii alegători, ora începerii și a încheerii actului de votare, apoi rezumarea și rezultatul final al votării.

În caz de votare secretă ședulele de votare se vor legă lângă protocol cu un fir de ață, ale căreia capete se vor sigilă cu sigilul parohiei respective. Protocolul astfel compus se va încheia în prezența alegătorilor și se va subscrie de președinte, de bărbății de încredere și de notarul Sinodului electoral, apoi protocolul cu acuzele sale se va pune sub cuvertă și se va sigilă cu sigilul oficiului parohial și al președintelui sau al vreunuia dintre bărbății de încredere, iar la caz, dacă nici președintele nici bărbății de încredere nu ar avea sigil, în mod excepțional se poate sigilă în două locuri cu sigilul oficiului parohial. Sigilarea să se facă prin imprimarea sigilului pe ceară roșie, pe oștie sau tinctură, astfel și la așa loc, ca deschiderea cuvertei să nu să poată face fără spargerea sau vătămarea sigilului. După aceasta protocolul de alegere astfel sigilat se va predă unuia dintre bărbății de încredere cu însărcinarea, ca termenul fixat pentru scrutiniu să se prezinte cu acel protocol la locul central anumit al cercului electoral respectiv, în caz de împedecare a acelu bărbat de încredere oficiul parohial are datorința a se îngriji, ca la scrutiniu să se ducă cu protocolul și să participe celalalt bărbat de încredere. (Reg. §. 22).

12. Conducătorul oficiului parohial este îndatorat să asiste la actul de alegere dela început și până la sfârșit. El are dreptul și datorința, să facă sinodul electoral atent, pe președintele ad-hoc al acestui Sinod, și pe bărbății de încredere, dacă ar observă vre-o neregularitate în decursul alegerii și să lumineze pe acești factori cu deamănuntul despre dispozițiunile în vigoare în chestiunea alegerii de deputați sinodali mireni.

Dacă toate observările lui, factorii de sub întrebare ar persistă în desconsiderarea dispozițiunilor în vigoare, referitoare la alegerea deputaților mireni sinodali, atunci conducătorul oficiului parohial are datorința, ca pe calea oficiului protoprezbiteral concernent, prin raport amănunțit, să încunoștințe despre aceasta Consistorul diecezan. Neîmplinirea acestor îndatoriri constituie pentru conducătorul oficiului parohial delict disciplinar. (Reg. §. 23).

13. Peste tot, toate persoanele, cari fac parte din cadrele constituțiunii noastre bisericesti, săvârșesc delict disciplinar, dacă, fie din neștiință, fie din rea voință, contribuiesc la iregularități față de actul de alegere sau de scrutiniu al deputaților sinodali în măsura vinei lor vor avea să sufere pedepsele disciplinare staverite prin regulamentele în vigoare, cari li-se vor dictă din partea forurilor competente. (Reg. §. 24).

14. La ziua, ora și locul determinat pentru ține-

rea scrutiniului, bărbății de încredere ai singuraticelor Sinoade electorale sunt îndatorați a se adună cu protocoalele de alegere în localitatea designată pentru acest scop, unde sub prezidența și conducerea comisariatului consistorial vor forma și se vor constitui în colegiu de scrutiniu având a-și alege din sânul lor un notar pentru ducerea protocolului. Încât însă dintre bărbății de încredere adunați nu s'ar putea alege notar capabil a duce protocol, — colegiul de scrutiniu va fi îndreptătit a aplică de notar și pe altă persoană afară de colegiu. (Reg. §. 25).

15. În caz când vre-un comisar s'ar află împedecat în orice mod dela împlinirea misiunii sale, acela va face arătare urgentă la Consistorul concernent, pentru a putea numi alt comisar, pentru conducerea alegerii, respective a scrutinării.

Iar când împiedecarea ar obveni numai în momentul suprem în decursul actului de scrutinare, sau când comisarul numit nu s'ar prezentă la ziua de scrutinare, — în aceste cazuri membrii colegiului de scrutiniu sunt îndreptățiți numai decât a-și alege din sânul lor un substituit comisar, care va îndeplini agendele comisariale. (Reg. §. 5).

16. Scrutinarea voturilor se efectuește astfel, că comisarul consistorial, după constituirea colegiului de scrutiniu, va primi pe rând după consemnarea comunelor aparținătoare cercului respectiv dela singuraticii bărbăți de încredere protocoalele de alegere, le va desface în prezența tuturor bărbăților de încredere, fără a frânge sigilele, conținutul și respective rezultatul votării din acele protocoale le va ceți cu voce înaltă, va dispune a se induce la protocol pe rând comunele dela cari au intrat protocoalele de alegere și numele acelor indivizi, pentru cari s'au dat voturile apoi numărul voturilor întrunite de dânșii în fiecare comună. (Reg. §. 26).

17. Dacă vre-un comisar consistorial, în decursul scrutinării află că dânșul este luat în combinațiune de a fi ales de deputat în cercul respectiv, — are datorința numai decât a se retrage dela conducerea actului și a invita colegiul de scrutinare a alege îndată un comisar substituit pentru a continuă conducerea actului de scrutinare. (Reg. §. 6).

Scrutinarea să se continue neîntrerupt și să se termine în aceeași zi.

După ce se va termina desfacerea și inducerea protocoalelor de alegere prezentate, comisarul consistorial va mai așteptă încă una oră, în care restimp dacă s'ar mai prezentă vr'un bărbat de încredere cu protocol de alegere, se va primi și acela se va induce la protocol.

Protocoalele acelor comune, dela cari nu se vor prezenta bărbăți de încredere precum și protocoalele defectuoase, adică cele nesigilate și cele lipsite de formele prescrise în §. 91 lit. g. din Statutul-Organic și cele prezentate mai târziu sau cu poșta, nu se vor lua în considerațiune.

Însă și acele protocoale defectuoase și dificultate sunt a se adnexă la protocol și a se notă cauzele, pentru cari nu s'au putut lua în considerare. (Reg. §. 26).

18. După expirarea termenului de una oră se va încheia actul de scrutiniu, iar comisarul consistorial în prezența colegiului de scrutiniu va număra și sumiză la protocol voturile întrate dela singuraticele sinoade electorale va constată și enunță rezultatul final al acelor în protocol, apoi pe acei doi indivizi, cari au întrunit majoritatea voturilor, numai decât îi va proclamă de deputați aleși și se vor prevedea cu litere

credenționale; iar în cazul când doi inși pentru un mandat ar fi întrunit voturi egale, va decide între dânsii soarta executată numai decât la fața locului în prezența colegiului de scrutinii; după aceasta se va încheia și subscrie protocolul scrutiniului de comisarul consistorial, notarul colegiului și toți bărbații de încredere prezenți (Reg. §. 26).

19. Despre întreg actul de scrutinii se va lua protocol, în care se va induce numirea cercului electoral, unde s'a ținut scrutiniul, constituirea colegiului de scrutinii, începerea cu expunerea orei și efectuarea scrutinărei, reasumarea și constatarea rezultatului final, încheierea actului cu expunerea orei la care s'a încheiat, apoi subscrierea din partea comisarului și a bărbaților de încredere și a notarului.

Pe baza protocolului de scrutinii se compun numai decât, în prezența colegiului de scrutinii, și literile credenționale pe partea aleșilor deputați, în cari sunt a se expune pe scurt constatarea alegerii, numele aleșilor deputați, locul, cercul și periodul pentru care s'au ales, numărul voturilor întrunite și prevederea cu mandat, apoi datul și subscrierea, care trebuie să fie conform subscrierii protocolului, și credenționale sunt a se subscrie tot ca protocol de alegere din partea comisarului, notarului și bărbaților de încredere, cari au format colegiul de scrutinii.

Credenționale astfel compuse, comisarul numai decât le va trimite pe cale sigură, respective le va înmănuș aleșilor deputați sinodali, spre a se prezenta cu acele la proxima sesiune sinodală, iar protocolul de scrutinii cu toate acluzele pe lângă raport le va subșterne iarăși pe cale sigură în curs de 3 zile Consistoriului. (Reg. §. 27).

20. Colegiul de scrutinii nu este competent nici îndreptățit a modifica, a șterge, a adauge ceva în protocoalele de alegere ale singuraticelor Sinoade electorale, precum nici a examina și a delibera asupra actului de alegere, ci numai ași face observările sale la protocolul de scrutinii asupra acelor protocoale de alegere, pe cari le află defectuoase. (Reg. §. 28).

Ca protocoalele de alegere să fie cât mai corecte, se trimite în nexul acestui circular pentru fiecare comună bisericească submanușată câte un formular de protocol, care este a se întrebuișă la luarea protocolului despre actul de alegere, ce se va efectua în sinoadele parohiale.

Este oprit sub cea mai aspră pedeapsă disciplinară ca în protocoalele de votare să se introducă alegători cari nu vor fi de față la alegere.

Oficiile protoprezbiterale sunt însărcinate cu toată urgența a trimite deadreptul oficiilor parohiale subalterne această circulară consistorială, împreună cu formularele recerute pentru protocoalele de alegere.

III. Consemnarea comunelor după cercuri.

a) Cercul I electoral al *Orăzii-Mari*, compus din comunele: Abramul sup., Cohan, Almaș, Alparea, Apateul ung., Apateul rom., Bogeul, Borumlața, Buciumi, Bucuroaia, Burzuc, Calea-mare, Carțag, Cheresig, Cheri, Chiraleu, Chiribiș, Chișlaz, Chișirig, Ciuhoiu, Cotigletiu, Cuzap, Darvaș, Diosig, Dornișoara, Fâncica, Felcheriu, Gireș, Hidișelul inf., Hidișelul sup., Iteu, Jaca, Lazuri M., P. Carand, Leș, Margine, Merlău, Oradea-mare, Oșorheiu, Fughiu, Parhida, Peterd M., Păușă, Pontău, Săcal, Satul-barbă, Sântelec, Sârbi, Sumugiu, Sustorogiu, Soldobagiu, Spurcani, Suiug, Stracoș, Tărian, Tașad, Toboliu, Topești, Varviz, Vecherd, Velența, V., Voivozi.

b) Cercul II electoral al *Peșteșului*, compus din comunele: Aștileu, Bălaia, Bălnaca, Beznea, Birtin, Borșa, Botean, Bratca, Brusturi, Bucea, Bulz, Butani-Măgești, Călățea, Cacuciu rom., Cacuciu ung., Cetea, Chigic, Chistag, Copăcel, Cornișel, Cuesd, Dames, Fechetu, Fâșca, Gălișeni, Gheghia, Hotar, Heichi, Husa-

său, Ineu, Iosani, Lorău, Lugașul inf., Lugașul sup., Lunșoara, Oriteag, Peștere, Peștes, Peatră, Piclu, Ponoara, Remeți, Săbolciu, Săcădat, Sărând, Serghis, Șuncuiuș, Surduc, Telecuș, Tileagd, Țigănești, Tețichea, Tinod, Valea-mare, Valea-neagră, Virciorog.

c) Cercul III de alegere al *Tincei*, compus din comunele: Ateaș, Bator F., Berechiu, Bicaciu, Căoașd, Cefa, Ciomeghiu, Cristor S., Fonău, Forsig, Gepiș O., P. Cărânzal, Gepiu, Gurbediu, Hodiș O., Homorog O., Husasău, Ianoșda, Inand, Lupoia, Mădăras, Salonta, Marțihaz, Micherechiu, Mersig, Miheleu, Osand, Ripa, Roit, Sărâmiclăușul rom., Sititelec, Tămașd, Tinca, Tulca, Valea-mare.

d) Cercul IV de alegere al *Beliului*, compus din comunele: Agraș, Archiș, Beliu, Benești, Bochia, Botfeiu, Borz, Călăcea, Căpălna, Cărăsău, Cheșa, Chișlaca, Ciuntăhaz, P. Hodișel, Cărând T., Cociuba, Coroiu, Craiova, Cumanesti, Dumbrăvița, Giriș F., Groși, Barzești, Hașmaș, Urviș-Beliu, P. Clit, Mărășuș, Mocirla, Nermiș, Olcea, Petigd, Rogoz B., Rohani, Sărâmiclăușul B., Secaciu, Seic M., Șiad, Șoimi, Suplac, Susag, P. Tălmăciu, Stoi-nești, Tăgădău, Tout F., Ucuriș, Bodiș, Ursad, Pocluse, Hodișel, Urviș B.

e) Cercul V de alegere al *Beiușului*, compus din comunele: Albești, Beiuș, Beinșele, Budureasa, Cărbunari, Burda, Căbești, Cărpești-mari, Cărpești-mici, Sămbățșag, Cămpani P. M., Ceica M., Ceișoara, Copăceni, Corbești, Coșdeni, Crancești, Cresuia, Curățele, Dobrești, Drăgoteni, Dușști, Fenereș, Ds. Forău, Prisaca, Goila, Gurbești, Hidiș, Iancești, P. Bicaciu, Iosani Ds., Luncaspric, Lazuri S., Meziad, Mezieș, Nimăești, Nănhidișel, Petreasă S., Pocioveliste, Pocola, Pomezău, Răbăgani, Remetea, Roșia, Rotărești, Ogești, Saca, Sărâmartin B., Seliște B., Seliște P. M., Sitani, Săldăbagiu S., Săucani, Sohodol L., Spinuș, Talpe, Telec, Topa superioară, Topa inferioară, Valani P. M., Vărășeni.

f) Cercul VI de alegere al *Vașcoului*, compus din comunele: Băița, Belegeni, Bradet, Briheni, Broaște, Buntești, Călugări, Cămpanii sup., Cămpanii inf., Șeghiștel, Cămp, Carpinet, Chișchou, Măgura, Valeaneagră sup., Cociuba, Colești, Cristior, Cusiș, Drăgănești, Dumbrăveni, Fănaț, Ferice, Ghighișeni, Căcăceni, Gurani, Hărzești, Hinchiriș, Hotar, Lazuri B., Leheceni, Lelești, Lunca, Merăg, Petroasa, Petrileni-Zăvoieni, Poiana, Poienii inf., Poienii sup., Rieni, Săliște V., Sărbești, Șebis, Păcălești, Pântășești, Țigănești, Șeghiște, Șuștiu, Sohodol V., Săud, Șteiu, Sudrigiu, Tărcăița, Totoreni, Balaleni, Vașcou, Bărești, Valeaneagră inf., Verzarii inf., Verzarii sup.

Oradea-Mare, din ședința plenară a Consistoriului eparhial gr.-or. rom. ținută la 15/28 ianuarie 1915.

Vasile Mangra, m. p.
vicar episcopesc.

Domnitorul către națiune.

Majestatea Sa iubitul nostru monarh a emis următorul grațios autograf către ministrul prezident contele Tisza:

Iubite conte Tisza. Reprivind asupra luptei ce ni-s'a impus prin intențiunile dușmane ale adversarilor noștri, durind acum de o jumătate an, menționez cu inimă recunoscătoare atitudinea gata la jertfe dovedită de credincioasele mele popoare în aceste zile grele.

Pătrunș de încredere serioasă și plină de demnitate s'au dovedit vrednice de marile postulate ale vremii.

În însuflețirea nobilă cu care și-au trimis fiii săi sub steagurile mele, în acomodarea lor voioasă la cerințele vremii de război, am putut vedea o nouă manifestare strălucită a patriotismului strămoșesc și a virtuților cetățenești.

Această experiență, care mă mângăe, îndreptățește aceea încredere pe care o puu în armata glorioasă ilustrată cu atâte fapte strălucite.

Tendența guvernului meu de a aduce toate forțele în serviciul armonic al scopului nostru comun întâmpină aceeași procedare din partea guvernului meu austriac. Sub conducerea aceasta jertfește națiunea și

de aici înainte cu plăcere sângele și averea pe altarul națiunii, suportând bucuros până la sfârșit grelele sarcini ale războiului.

Sperăm cu siguranță, că în pacea câștigată cu încredere în Dumnezeu vor primi resplata vrednică de încordările și primejdiile luptei duse cu credință până la sfârșit.

Te autorizez, ca interpretând această călduroasă recunoștință și mulțumită a mea, să o aduci la cunoștința națiunii.

Viena, 4 Februarie 1915.

Francisc Iosif m. p.
Conte Stefan Tisza m. p.

Copilul în școală.

Studiile pedagogice din trecut negligeau natura copiilor și se poate spune că studiarea naturii copiilor se făcea cu scopul ca pedepsile să se aplice conform naturii copiilor. Eră pedagogia pedepselor. Cuvântul pedeapsă e din cuvântul grec pedepsis — educațiune, instrucțiune. O dovadă cum erau înțelese în trecut principiile pedagogice. În timpul din urmă tot mai mulți pedagogi studiară ceareă să pătrună sufletul copiilor. O carte de acest fel este *Alfred Binet: Ideile noi asupra copiilor*, în românește de I. G. Marinescu. Partea I. 1 vol. de 144 pag. 1 leu 50. (Editura autorului) Câmpulung 1914.

D-l I. G. Marinescu, profesor la școala normală din Câmpulung, ținând seamă că învățătorii noștri în genere nu se pot bucura de operele pedagogice scrise în limbile străine, a luat frumoasa inițiativă de a traduce în românește câteva din cele mai însemnate. Alfred Binet, care a făcut studii și cercetări interesante cu privire la sufletul copiilor, merită desigur să fie tradus.

Chestiunile referitoare la învățământ pot fi grupate în trei părți *ce se învață*, adică programele; *cum se învață*, adică metodele de predare; *pe cine se învață*, adică natura copiilor. În această scriere Binet se ocupă numai de ultima grupă de chestiuni, caută să descopere natura sufletească a copiilor și meșteșugul de a-i cunoaște, pentru a putea croi după măsură lor învățământul, pe care trebuie să-l predăm.

Binet obsearvă cu drept cuvânt că această ramură a pedagogiei a fost cea mai neîngrijită, cași cum copilul n'ar avea natură lui proprie, deosebită de a omului matur, cași cum ar exista un copil tip, căruia i-ar semăna mai mult sau mai puțin toți. Nu numai pedagogii teoretici, dar și mulți profesori nu țin seamă în clasă de marile deosebiri care există între elevii lor, în ce privește puterea minții lor, felul lor de a simți ș. a., așa cât se adresează tuturor la fel, adesea nu țin socoteală nici chiar de deosebirea de vârstă a școlartlor. Dacă în aceeaș bancă întâmplarea a apropiat un copil de 9 ani și altul de 11 ani, ei cer acestor doi școlari aceeaș muncă și pentru aceeaș greșală îi pedepsesc la fel. Binet cerând unui profesor să-i arate pe băiatul cel mai deștept din clasă, i se prezintă unul de 12 ani, în timp ce vârsta majorității elevilor din acea clasă era de 10 ani! Bietul profesor nu se gândise că acel băiat era cu doi ani mai mare decât camarazii săi!

Scrierea lui Binet are de obiect să ne dea cheia cu care să pătrunde în firea copiilor și să ne determine a ne potrivi predarea lecțiilor deosebitelor categorii de elevi din fiecare clasă.

CRONICA.

Treierarchi în Arad. P. S. Sa domnul nostru Episcop diecezan, precum se știe, a fost ales de episcop în ziua de Treierarchi. Aceasta zi s'a serbat și estimp cu deosebită solemnitate în Arad. Sfânta liturghie a oficiat-o însuși P. S. Sa asistat de preoțimea locală. După terminarea sf. liturghii clerul și poporul și-a prezintat omagele P. S. Sale sub conducerea P. C. S. părintelui Roman Ciorogariu, care în cuvinte călduroase a felicitat pe P. S. S. la ziua aniversală a episcopiei sale.

Parastas. Duminecă s'a oficiat în catedrala din Arad parastas pentru mult regretatul anteluptător al vieții noastre naționale și bisericești Dr. Nicolae Oncu. În veci fie pomenirea lui.

Cartofi de sămânță și consum. Biroul Reuniunii economice a comitatului Caraș-Severin aduce la cunoștință, că comitatul (Vay Ádám u. 18 sz.) s'a deschis un birou pentru valorizarea cartofilor (crumpi) atât ca sămânță cât și ca articol de consum, mijlocind produsele cele mai bune dela producenții vrednici de încredere. Biroul este pus sub controlul Reuniunii economice din comitatul Szabolcs. Cine voește deci să cumpere cartofi buni cu preț convenabil să se adreseze direct acestui birou, care mijlocește afacerea gratuit.

Necrolog. Cu inima zdrobită de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și prietinelor, că prea iubitul nostru soț, tată și socru *Zevedeiu Mureșan* protopresbiter, paroh gr.-or. român în Ilia, deputat sinodal, membru ordinar al „Asociațiunii“, etc., după îndelungate suferințe, împărțășit fiind cu Sfintele Taine, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, luni, în 26 ianuarie st. v. (8 februarie n.) a. c., la 12 ore din zi, în al 62-lea an al etății sale. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au ridicat din biserica patronată din Sibiu, Suburbiul-Iosefin, unde s'a făcut prohodul, și s'au așezat spre odihnă eternă în cimiterul Central orășenesc, miercuri, în 28 ianuarie v. (10 februarie n.) la două ore după amiază. Fie-i memoria binecuvântată! Sibiu, la 26 ianuarie st. v. 1915. Jalnica familie.

Poșta redacției.

C. în B. Am primit cu mulțumită. Fiind foaia cuprinsă cu oficiale, urmează mai târziu.

Concurs.

Pentru îndeplinirea vacantei parohii de clasa I. din **Madaras** — Madarász comitatul Bihor protopopiatul Tinca — la care aparține și filia **Salonta mare**, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă Biserica și Școala; pe lângă următoarea dotațiune:

1. Casă parohială cu grădina de 1280□.
2. Pământ parohial arător de 29 jugh. 768□.
3. Pășunat parohial 1 jugh. 236□.
4. Din imășul comun competența de imăș după pământul parohial.
5. Bir preoțesc dela fiecare casă 3 cor.

6. Stolele îndatinate în trecut.

7. Eventuala întregire dela stat.

Dările și alte sarcini publice după dotațiunea de mai sus are să le solvească, care va și catehiză la școalele primare, fără alta remunerațiune.

Reflectanții recursele lor ajustate conform regulamentului au să le adreseze comitetului parohial și să le înainteze subscrisului protopresbiter, iar pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și predicatoriale au să se prezinte în atare duminică ori sârbătoare în biserica din Madaras.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine: *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea vacantei parohii de a III clasă din **S. Cristor** — Sarkadkeresztur comitatul Bihar protopopiatul Tinca, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă Biserica și Școala, pe lângă următoarea dotațiune:

1. Casă parohială cu grădină.

2. Pământ parohial de 10 jugh. 463□ și compe-
tința de imaș după acest pământ.

3. Bir preoțesc dele fiecare casă 20 litre grâu și 15 litre cucuruz sfărmat, eventual unul acestor cereale în suma de 5 cor. 60 fl. anual.

4. Stolele îndatinate în trecut.

5. Eventuala întregire dela stat.

Dările și alte sarcini publice are să le supoarte alesul, care va providea și catehizarea la școalele primare fără alta remunerațiune.

Reflectanții recursele lor provăzute conform regulamentului și adresate comitetului parohial le vor înaintă subscrisului protopresbiter, iar pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale se vor prezintă în parohie în atare duminică ori sârbătoare.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător vacant din **Buntesti** (Bontesd) protopresbiteratul vașcăului se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“ pe lângă beneficiul următor.

1. Dela comuna bisericască în bani gata 600 coroane iar întregirea se cere dela stat.

2. Locuință nouă corespunzătoare cu grădină de legumi.

Recurenții își vor instrua recursele cu următoarele documente: a) atestat de botez, b) Diploma de învățător, c) atestat de apartinență și, d) atestat de conduită și serviciu de până acuma, care adresate cătră comitetul parohial să le înainteze pe calea M. O. Oficiu protopresbiteral din Cusuiș iar sub durata concursului să se prezenteze în vre-o Duminică ori sârbătoare pentru ași dovedi desteritatea în cant și tipic.

Buntesti (Bontesd) din ședința comitetului parohial ținută la 6/19 Iulie 1914.

Terențiu Pap
paroh. preș. com. par.

Georgiu Vidicanu
not. com. parohial.

Cu consenzul meu: *Vasilie Nicoruția* vicar ppsc.

—□—

2 3

In baza încuviințării Ven. Consistor din Oradea-mare cu Nrul 4291 B. 1914 se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Merag** cu termen de

alegere **30 zile** dela prima publicare pe lângă următorul beneficiu:

1. Bir preoțesc dela fiecare număr de casă 30 litre cereale. 2. Pământ arător în mărime de 6 cubule. 3. Stolele îndatinate. 4. Întregirea dela stat după cualificațiunea. alesului.

De locuință se va îngriji preotul ales până la edificarea casei parohiale.

Reflectanții la aceasta parohie sunt poftiți a-și înaintă rugarea de concurs adresată comitetului parohial din loc și instruită regulamentar P. O. oficiu ppsc al Vașcăului în Cusuiș (Köszvényes p. u. Kisszedres) având a se prezenta în terminul regulamentar în sf. biserică pentru a se arăta poporului.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Vasilie Nicoruția* vicar ppsc.

—□—

2—3 gr.

Căițe (căciuli) preoțești

pentru scutirea capului la serviciul în liber pre-
cum și potcapii, se pot comandă la

Librăria diec. din Arad.

Bucata, din catifea, costă 7 cor. iar din stofă 5 cor.

Potcapia, din catifea 7 cor.

La comande e a se indica măsura capului.

CARTI BISERICESTI CU LITERE LATINE:

Penticostarul, leg. în piele roșie 14.—

Cazania . . . . . 14.—

Molitvelnicul . . . . . 14.—

Triodul cu strajnicul . . . 27.—

Octoichul mare . . . . . 27.—

Mineile 12 vol. pe 12 luni leg. în piele 186.—

Apostol . . . . . 11·50

Evangelia, cu litere latine 25.—

De vânzare la:

Librăria Diecezană, Arad.